

ZAPISNIK

sa prve zajedničke sjednice Odbora za evropske integracije i Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore, održane 11. maja 2015. godine

Sjednica je počela u 13.20 časova.

Predsjedavali su: Slaven Radunović i Aleksandar Damjanović, predsjednici odbora.

Sjednici su prisustvovali sljedeći članovi Odbora za evropske integracije: Marija Maja Čatović, Srđa Popović, Nada Drobnjak, Obrad Mišo Stanišić, Predrag Bulatović, Azra Jasavić, Predrag Sekulić, Danko Šarančić, Koča Pavlović i Genci Nimanbegu.

Sjednici nije prisustvovao član Odbora za evropske integracije Šefkija Murić.

Sjednici su ispred Odbora za ekonomiju, finansije i budžet prisustvovali poslanici: Zoran Jelić, Veljko Zarubica, Almer Kalač, Strahinja Bulajić, Milutin Đukanović i Goran Tuponja.

Sjednici nijesu prisustvovali sljedeći članovi Odbora za ekonomiju, finansije i budžet: Filip Vuković, Rešid Adrović, Nebojša Medojević, Srđan Milić i Nik Gjeloshaj.

U svojstvu člana oba odbora sjednici nije prisustvovao poslanik Damir Šehović.

Sjednici su, u skladu sa članom 73 Poslovnika Skupštine, ispred Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija prisustvovali: ambasador Aleksandar Andrija Pejović, glavni pregovarač za vođenje pregovora o pristupanju EU i nacionalni koordinator za Instrument pretpristupne podrške Crnoj Gori sa EU; Ivana Petričević, generalna direktorica Generalnog direktorata za koordinaciju programa pomoći EU, Ivana Vujošević, direktorica Direkcije za programiranje i nadgledanje Instrumenta pretpristupne pomoći, Nada Vojvodić, savjetnica zadužena za komunikaciju sa Skupštinom Crne Gore; ispred Ministarstva finansija Marija Radenović, generalna direktorica Direktorata za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći, Gordana Radović, Sektor za poreze i carine; Mila Barjaktarović, glavni revizor Revizorskog tijela; Nataša Simonović, zamjenica glavnog revizora; ispred Zajednice opština Crne Gore Refik Bojadžić, generalni sekretar Saša Šćekić, pomoćnik generalnog sekretara, Darko Mrvaljević, koordinator Mreže opštinskih projekt menadžera. Sjednici je prisustvovao Emil Atanasovski, rukovodilac programa za Zapadni Balkan Vestminsterske fondacije za demokratiju.

Sjednici je, u skladu sa članom 67 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovao Marko Sošić, predstavnik NVO „Institut Alternativa“.

Rad sjednice su pratili predstavnici medija.

Konstatovano je da postoji kvorum za rad i punovažno odlučivanje.

Za sjednicu je utvrđen sljedeći

D N E V N I R E D:

Konsultativno saslušanje na temu:

„EFIKASNOST KORIŠĆENJA IPA FONDOVA I RAD REVIZORSKOG TIJELA ODGOVORNOG ZA REVIZIJU EU FONDOVA“

Predsjednik Odbora za evropske integracije Slaven Radunović konstatovao je da u skladu sa stavom 12 alineja 3 Rezolucije o načinu, kvalitetu i dinamici procesa integracija Crne Gore u Evropsku uniju, a shodno svojoj nadzornoj funkciji u procesu pretpristupnih pregovora, Odbor za evropske integracije, u okviru svojih redovnih aktivnosti, razmatra i godišinje informacije o programima podrške Evropske unije. S tim u vezi, Radunović je istakao da je konsultativno saslušanje organizovano na osnovu zainteresovanosti članova Odbora za ekonomiju, finansije i budžet i Odbora za evropske

integracije iskazane kroz podnošenje zajedničke inicijative. Takođe, prije otvaranja rasprave, obavijestio je članove oba odbora da ministar finansija Radoje Žugić nije u mogućnosti da prisustvuje zajedničkoj sjednici zbog ranije preuzetih obaveza van Crne Gore.

Predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, Aleksandar Damjanović, izrazio je zadovoljstvo povodom organizacije prve zajedničke sjednice sa Odborom za evropske integracije i konstatovao da je Odbor, sagledavajući značaj ovog pitanja, zajedničko konsultativno saslušanje na navedenu temu predvidio Planom rada za 2015. godinu. Uz konstataciju da sjednici prisustvuje 17 poslanika, ili više od jedne petine ukupnog broja poslanika, Damjanović je ukazao na značaj date teme i potrebu nadzora ove važne oblasti. Takođe, ocijenio je da bi bilo cijelishodno da je ministar Žugić bio u prilici da prisustvuje sjednici, kako bi se upoznali sa njegovim viđenjem ovog problema.

Emil Atanasovski, rukovodilac programa za Zapadni Balkan Vestminsterske fondacije za demokratiju VFD, iskazao je zahvalnost na mogućnosti da ispred Vestminsterske fondacije učestvuje na sjednici. Predstavljajući rezultate regionalnog projekta o kontrolnoj ulozi parlamenata, Atanasovski je kazao da je Crna Gora, pored toga što je ostvarila najveći napredak u pristupnim pregovorima, lider u regionu kada je riječ o korišćenju mehanizama koji parlamenti imaju na raspolaganju nad radom Vlade. U odnosu na aktivnosti Mreže parlamentarnih odbora za ekonomiju, finansije i evropske integracije zemalja Zapadnog Balkana, koje se realizuju uz podršku VFD-a, Atanasovski je istakao da je cilj da se poslanicima omogući razmjena mišljenja i praksi, te da će i u ovoj finansijskoj godini nastaviti sa projektima. Takođe, istakao je da projekti, između ostalog, podrazumijevaju niz aktivnosti koje su se tiču jačanja parlamentarne uloge u pogledu nadzora nad Ipa fondovima. Rukovodilac programa za Zapadni Balkan, naveo je da se Ipa II ne razlikuje bitno od Ipa I u pogledu cilja i budžeta, imajući u vidu da je finansijski portfolio za period 2007 - 2013. godine iznosio 11,5 mlrd € za zemlje Zapadnog Balkana, dok za period 2014 - 2020. godine finansijski portfolio iznosi 11,7 mlrd €. Prema njegovim riječima, novina u ovoj oblasti je mogućnost da zemlje koje pravilno koriste sredstva povuku dodatna iz tzv. Fleksibilnog fonda, koji je Evropska unija oformila u cilju unapređenja konkurentnosti među državama. Pored toga, istakao je da u okviru Ipa II ne postoje komponente, već oblasti pomoći, a uvodi se i višegodišnje planiranje i sektorski pristup. Osim toga, Atanasovski je istakao da u Makedoniji postoji decentralizovan sistem upravljanja, odnosno da se projekti podnose Ministarstvu finansija, a ne Delegaciji EU. Svoje izlaganje zaključio je konstatacijom da zemlje u regionu imaju izgrađene mehanizme u pogledu vršenja svojih kontrolnih ovlašćenja, ali da isti nijesu u potpunosti izgrađeni.

Iako Crna Gora djeluje u skladu sa centralizovanim sistemom upravljanja i projekte podnosi Delegaciji EU u Podgorici, **nacionalni koordinator za Instrument pretprijetne podrške Crnoj Gori, Aleksandar Andrija Pejović**, je u svom izlaganju izrazio nadu da će se uskoro projekti podnositi Ministarstvu, jer je u decembru 2014. godine, nakon što je ispunila sve uslove, Crna Gora dobila akreditaciju za prelazak na decentralizovan sistem implementacije (DIS) za realizaciju Ipa programa. Pejović je

kazao da je u strukturi Ipa programa uključeno ukupno 170 ljudi na raznim nivoima, te da u svakom ministarstvu postoji službenik koji se bavi ovim pitanjima. Takođe, naveo je da svaka komponenta u Ipa programu ima svoju operativnu strukturu, a da je u projektovanje, pored Ministarstva finansija, uključena i Direkcija javnih radova. Imajući u vidu navedeno, bio je mišljenja da bi bilo korisno da na sjednicama na ovu temu bude prisutan i predstavnik te institucije. Pejović se osvrnuo i na rad Revizorskog tijela, čiji se značaj ogleda u tome što je u direktnoj vezi sa Evropskom komisijom u dijelu nadgledanja sredstava. Naveo je da je, u okviru Ipa I programa, Crna Gora imala na raspolaganju 245 mil € bespovratne pomoći, kroz pet komponenata i da je koristila sredstva za prve dvije komponente, kroz pomoć u procesu tranzicije i izgradnji institucija i prekogranične saradnje, od čega su se u okviru komponente I sprovodila ukupno 102 nacionalna projekta. Za komponentu I opredjeljeno je 165,17 mil €, od čega je ugovoreno 90%, a utrošeno 76%, dok je za Prekograničnu saradnju opredijeljeno 27,6 mil €, ali za više projekata - ukupno 179. U okviru III i IV komponente sredstva su predviđena za oblast životne sredine i saobraćaja u iznosu od 26, 1 mil €, dok je za ljudske resurse predviđeno 6,5 mil €, kazao je Pejović. Kada je riječ o Ipa II programu, Pejović je ukazao da je ukupna raspoloživost sredstava 270,5 mil € i istakao sektorski pristup raspodjele kroz: demokratiju i upravljanje; vladavinu prava i temeljna prava; životnu sredinu i klimatske akcije; saobraćaj; konkurentnost i inovacije; obrazovanje, zapošljavanje i socijalnu politiku, poljoprivredu i ruralni razvoj i regionalnu i teritorijalnu saradnju. Pored toga, Pejović je naveo da će dodatno biti predviđena sredstva za Instrument podrške civilnom društvu i Regionalni stambeni program. Takođe, ocijenio je da je pitanje opština ključno u ovoj oblasti i da prenos Ipa sredstava na lokalnu samoupravu predstavlja svojevrsnu priliku da građani osjete koristi ovog programa. Međutim, naveo je da su u samim opštinama različiti kapaciteti za apsorpciju sredstava, a da su najviše projekata imale opštine Nikšić, Podgorica, Bijelo Polje, Kotor i Pljevlja. S obzirom na to da su ispunjeni svi preduslovi za početak implementacije projekata koji će biti finansirani u okviru III komponente, naveo je najznačajnije koji se odnose na: unapređenje vodosnabdijevanja i izgradnju dijela kanalizacione mreže i postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u opštini Berane, rehabilitaciju nesanitarne deponije Čafe u Baru i rehabilitaciju nesanitarne deponije Vrtijeljka na Cetinju. Na kraju svog izlaganja, Pejović je naglasio da su pripreme koje teku u ovoj oblasti vezane za rad na poglavlju 22 - Regionalna politika i koordinaciju strukturnih instrumenata, u okviru kojeg još uvijek nije razmatrana pregovaračka pozicija zbog pripreme u oblasti kohezije politike EU u cilju apsorpcije što više sredstava.

Mila Barjaktarović, glavni revizor Revizorskog tijela, navela je da se ratifikacijom Okvirnog sporazuma između Vlade Crne Gore i Komisije Evropskih zajednica o pravilima za saradnju koja se odnose na finansijsku pomoć EZ Crnoj Gori u okviru sprovođenja instrumenta pretprijetne pomoći, Crna Gora obavezala da formira nezavisno tijelo za reviziju, čiji je osnovni zadatak da izvještava Komisiju o sistemu funkcionisanja, kao i svim informacijama relevantnim za trošenje Ipa sredstava. Predstavljajući rad tijela, Barjaktarović je kazala da je Revizorsko tijelo Crne Gore, kao samostalni organ revizije, osnovano Zakonom o reviziji sredstava iz fondova Evropske

unije i kao takvo, odgovorno je za reviziju EU fondova i funkcionalno nezavisno od svih učesnika u sistemu upravljanja i kontrole sredstvima EU u Crnoj Gori. Ukazavši da se izvještajni period poklapa sa periodom obavljanja njene funkcije kao glavnog revizora, Barjaktarović je ukazala da je krajem jula 2014. godine počela realizacija Ipa 2012 Tvining lajt projekta „Jačanje Revizorskog tijela Crne Gore“, kroz: razvoj revizorske metodologije u skladu sa međunarodnim standardima revizije i najboljom revizorskom praksom, obuka revizora i unapređenje rada i administrativnih kapaciteta. Imajući u vidu navedeno, navela je da su u izvještajnom periodu, sprovedene aktivnosti zapošljavanja, kao i da je bilo aktivnosti u vezi sa usklađivanjem kadrovskih kapaciteta kroz obučavanje revizora. Ukazala je da je eventualne probleme u radu ovog tijela teško konstatovati zbog toga što je proces revizije skoro započeo, te da je revizija počela prenošenjem ovlaštenja Evropske komisije na ovu instituciju 2014. godine, a da se do tada izvještaji nijesu podnosili Komisiji, već je u fokusu rada bila izrada godišnjeg plana za reviziju i obuke revizora za početak sprovođenja revizije.

Generalni sekretar Zajednice opština Refik Bojadžić je konstatovao da se od jedinica lokalne samouprave očekuje da daju snažan doprinos pristupanju Crne Gore EU, kroz unapređenje poslova, što u krajnjem ima za cilj poboljšanje kvaliteta života građana, i to kroz sprovođenje značajnih reformi. Da bi se ponuđena sredstva iskoristila na najbolji način, Bojadžić je bio mišljenja da je jako bitno koliko su opštine administrativno spremne i koliko imaju kapacitet da planiraju, pripreme i upravljaju projektima. Naveo je da se u prethodnom periodu intenzivno radilo na obukama lokalnih službenika, kao i da se u okviru Programa najbolje prakse za iskorišćenost EU fondova, koji se svake godine realizuje u saradnji sa OEBS – om, za primjer dobre prakse 2011. godine izabrane opštine Danilovgrad i Pljevlja, a tokom 2013. Ulcinj i Nikšić. Takođe, obavijestio je članove oba odbora da je u oktobru 2014. godine, na nivou Zajednice opština formirana Mreža opštinskih projektnih menadžera sa ciljem razmjene iskustava, uz formiranje platforme o razmjeni znanja i obuka. U odnosu na dalju problematiku i slabost većine opština, ukazao je na njihovu fiskalnu sposobnost da obezbijede sredstva za pretfinansiranje i kofinansiranje. S tim u vezi, Bojadžić je prisutne upoznao sa inicijativama koje su upućivali Ministarstvu finansija o izmjeni Zakona o finansiranju lokalnih samouprava u pogledu uspostavljanja Rivolving fonda, koji bi opštinama omogućio pozajmicu kako bi obezbijedile pretfinansiranje u iznosu od 10 %, pri čemu bi sredstva bila vraćena Ministarstvu po dobijanju sredstava od Evropske komisije. Imajući u vidu navedeno, istakao je da do dana održavanja ove sjednice iz Ministarstva nije dobijen konkretan odgovor. Takođe, upućena je inicijativa i Savjetu za unapređenje poslovnog ambijenta, kao vladinom tijelu koji im je pružio podršku. Na kraju svog obraćanja, Bojadžić je bio mišljenja da je uz postojeće mehanizme, kao što su uslovne dotacije, potrebno obezbijediti poseban mehanizam zaduživanja opština.

Predsjednik Odbora za evropske integracije Slaven Radunović naveo je da su ova dva odbora prepoznala problem kofinansiranja i dodao da je za ukupnu crnogorsku situaciju jako važna apsorpcija što više sredstava. Ukazao je da je, prilikom obilaska opština, primijećeno da sve opštine ovom pitanju nijesu prišle na jednak način, pa tako postoje one koje su osnovale kancelarije za pisanje projekata, koje pomažu čak i drugim

zainteresovanim opštinama, ali da ima i iznenađujuće loših rezultata u pogledu apliciranja i realizacije projekata.

Generalna direktorica Direktorata za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći, Ministarstva finansija Marija Radenović je konstatovala da je kvalitetna administracija osnova za apsorpciju sredstava uz pravovremeno planiranje. Navela je da Ipa program karakteriše višegodišnji pristup i pravovremeno planiranje, odnosno kao ključno ukazala da opštine i država moraju pravovremeno uočiti potrebe i planirati sredstava za kofinansiranje. Takođe je navela da u slučaju Ipa fondova, sredstava 85% obezbjeđuje Evropska unija, dok preostalih 15% predstavlja nacionalni doprinos, a ukoliko se projekat realizuje na nacionalnom nivou, država je ta koja obezbjeđuje sredstva, a na opštinskom nivou lokalne samouprave. Takođe, ukazala je da je Ministarstvo finansija, u cilju pomoći opštinama, obezbijedilo mehanizam uslovnih dotacija i da je za prethodne četiri godine iz budžeta države u te svrhe opredijeljeno dva mil €. S tim u vezi, Radenović je zaključila da ne postoji potreba da se osniva fond sa sličnim ili istim ciljem, jer bi u odsustvu pravovremenog planiranja projekata Ministarstvo pružalo podršku fiskalnoj nedisciplini opština.

Predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Aleksandar Damjanović podsjetio je da konsultativno saslušanje predstavlja primjer dobre saradnje ova dva skupštinska rada tijela. Naveo je da Informaciju o programu podrške EU za 2014. godinu treba razmatrati u fazama. Ukazao je da je prva faza vezana za ugovaranje instrumenta koji je definisan kao Ipa I, kao i da je od 2008. godine Skupština Crne Gore donijela Zakon o ratifikaciji Okvirnog sporazuma između Vlade Crne Gore i Komisije Evropskih zajednica o pravilima za saradnju koja se odnose na finansijsku pomoć EZ Crnoj Gori u okviru sprovođenja instrumenta pretpristupne pomoći (Ipa). Takođe, naveo je da je 2010. godine donešena Odluka o formiranju Revizorskog tijela odgovornog za provjeru djelotvornog i valjanog funkcionisanja sistema upravljanja i kontrole Instrumentom pretpristupne pomoći, kao i da je 2012. godine donešen Zakon o reviziji sredstava iz IPA fondova. Podsjetio je da je 2015. godine, kada je završen kompletan proces pregovaranja sredstava za Ipa I u okviru 2007-2014 godine, u skupštinskoj proceduri Predlog zakona o potvrđivanju Okvirnog sporazuma između Crne Gore koju predstavlja Vlada Crne Gore i Evropske komisije o pravilima za sprovođenje finansijske pomoći Unije Crnoj Gori u okviru instrumenata pretpristupne podrške (Ipa II) i iskazao nezadovoljstvo zbog kašnjenja u primijeni istog. Damjanović je pozitivnim ocijenio tabelarni prikaz iskorišćenosti Ipa I komponente za period 2007-2014 i bio mišljenja da ovakvu tabelu treba sačiniti i za Ipa II komponentu. Takođe, postavio je pitanja koja su se odnosila na ukupan stepen iskorišćenosti Ipa sredstava za sve četiri komponente i kašnjenje sa uspostavljanjem sistema za komponentu V i ocijenio da je u oblasti poljoprivrede propuštena šansa da se povuče veći iznos sredstava. Poslanik Damjanović je istakao da je za Crnu Goru, kroz strategijski dokument, koji se tiče Ipa II opredijeljeno 270 mil €, kao i da Skupština Crne Gore mora pratiti realizaciju ovih sredstava. Kada su u pitanju lokalne samouprave, naveo je da dug lokalnih samouprava neće biti riješen kroz reprogram i bio mišljenja da država treba da preuzme dug koji iznosi oko 300 mil €, ocijenivši kao veliki problem što opštine

nemaju mogućnost da ulože nužan dio novca za kofinansiranje projekata. U odnosu na Izvještaj o radu Revizorskog tijela, poslanik Damjanović naveo je da je dostavljen materijal na osam strana, koji, kada se izuzmu informacije o opštim pitanjima i dio koji se odnosi na opis nadležnosti, sadrži veoma mali dio koji je posvećen aktivnostima Revizorskog tijela. Imajući u vidu navedeno, interesovalo ga je da li je obavljena i jedna revizija bilo kojeg projekta i kakvi su nalazi te revizije ako je obavljena.

Poslanica Azra Jasavić, ocijenila je da ne postoje kvalitetni administrativni kapaciteti ni u lokalnim samoupravama ni u ministarstvima i bila mišljenja da je potrebno naći način da se obučeni specifičan kadar za ove potrebe. Bila je mišljenja da zbog nekvalitetne komunikacije između državnih organa koji učestvuju u Ipa projektima nastaju štete. Takođe, postavila je pitanja koja se odnose na problem u lokalnim samoupravama, procentualnu iskorišćenost Ipa I, kao i problem prefinansiranja i kofinansiranja lokalnih samouprava, kako bi do kraja uspjele realizovati programe za koje su aplicirale. Imajući u vidu da se podaci dostavljeni od strane Vlade Crne Gore koji se odnose na povlačenje sredstava iz instrumenata pretpristupne podrške lokalnih samouprava ne podudaraju sa podacima koje su dostavile opštine, na osnovu dopisa Pozitivne Crne Gore od 31. marta 2014. godine poslanicu je interesovalo zašto je došlo do razlike u informacijama, kao i da li je razlog za neadekvatno informisanje nekompetentnost službenika u opštinama. Ukazala je da je neophodno stvoriti uslove kako bi se maksimalno povukla sredstva predviđena Ipa II komponentom u iznosu od 270 mil €.

Predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Aleksandar Damjanović ocijenio je da se Parlament, do sada, nije na adekvatan način bavio nadzorom nad korišćenjem Ipa sredstava. Naveo je i da je, u nekoliko navrata, kroz postavljanje poslaničkih pitanja tražio informacije vezane za pretpristupnu pomoć EU, da se ovom tematikom kao poslanik bavio u mjeri mogućeg, te da je zajedno sa predsjednikom Odbora za evropske integracije došao do zaključka da je neophodno da se dva odbora uključe u rješavanje navedenog problema i kroz održavanje zajedničke sjednice. Ukazao je da je intencija da se, zaokružujući prvi period pretpristupne pomoći, koji je na snazi od 2007. godine, a prije nego se usvoji Predlog zakona o potvrđivanju Okvirnog sporazuma, definišu određene smjernice koje će proisteći sa saslušanja, kako se ne bi ponavljale određene greške iz prethodnog perioda. Poslanik je ocijenio da odgovornost za sporu primjenu Zakona o Revizorskom tijelu i kašnjenje od gotovo pet godina u odnosu na obaveze, nije na Parlamentu, ni na Revizorskom tijelu, već na Vladi Crne Gore. Takođe je ukazao da je, u skladu sa Poslovníkom Skupštine, postojala mogućnost organizovanja kontrolnog saslušanja, koje je s obzirom na potrebu podrške većine članova oba odbora prilikom donošenja odluke, nije bilo lako obezbijediti, i konstatovao da je u ovoj fazi cjelishodno organizovanje konsultativnog saslušanja.

Koordinator Mreže opštinskih projekt menadžera Darko Mrvaljević, podsjetio je da su, iz komponente I Ipa, opštine povukle iznos od oko 12,2 mil €, kao i da su, pored tehničke podrške, finansirani i infrastrukturni projekti, kroz koje je u lokalnu infrastrukturu uloženo ukupno 10,5 mil €; odnosno iznos od 7,33 mil € Ipa; oko 2 mil €

učesća Vlade Crne Gore kroz uslovne dotacije, dok su opštine kofinansirale sa oko 1,2 mil € sopstvenih sredstava. Takođe, istakao je da u odnosu na iznos od oko 10 mil €, koje su opštine povukle kroz komponentu II, odnosno Prekograničnu saradnju, procenat kofinansiranja od strane nosioca projekta iznosi 15%, te se dolazi do iznosa od oko 1,5 mil €, koje su investirale opštine. Ponovio je da se opštine, na terenu, susreću sa problemima, odnosno da nijesu u mogućnosti da kofinansiraju i pretfinansiraju značajnije ili veće projekte, pa se zbog navedenog obraćaju Vladi Crne Gore. Naglasio je da lokalne samouprave, ukoliko ne plate fakture do određenog roka, gube mogućnost refundacije, zbog čega se gubi 85% sredstava koje izdvaja EU, te da odustaju od apliciranja, kako ne bi zbog nedostatka sredstava izgubili kredibilitet za dalje projekte. Koordinator Mrvaljević, ukazao je da je, u cilju poboljšanja kvaliteta života, interes građana Crne Gore da se iskoriste sve mogućnosti pretpristupne podrške. Iskazao je zadovoljstvo što je Zajednica opština, u prethodnom periodu, kroz program tehničke podrške, obučavala oko 120 službenika lokalne samouprave za različite faze pisanja odnosno upravljanja projektima EU, te na taj način sprovodila aktivnosti na jačanju administrativnih kapaciteta, u čemu su, takođe, značajnu ulogu imale i Uprava za kadrove Crne Gore, nevladine organizacije itd. Ukazao je da je cilj Zajednice opština da, kroz Mrežu, radi na uspostavljanju balansa među opštinama, u smislu da one opštine koje imaju veći kapacitet pruže podršku opštinama sa manjim kapacitetom, kako bi dostigle zajednički interes da svi zajedno, opštine, a samim tim i država, povuku što više sredstava iz fondova EU. Ukazao je da su aktivnosti Mreže na fonu primjera dobre prakse zemalja regiona.

Poslanica Azra Jasavić bila je mišljenja da Vlada Crne Gore snosi najveću odgovornost u odnosu na korišćenje Ipa sredstava, ali je takođe iznijela stav da se ni poslanici ne mogu isključiti iz sistema odgovornosti u odnosu na bilo koji problem koji se tiče države. Poslanica je ocijenila da nepovlačenje sredstava iz Ipa fondova jeste problem države, te da, u tom smislu, treba da se zajednički iznađe rješenje za navedeni problem. Ukazala je da je, u svojstvu članice Odbora za evropske integracije, bila u prilici da posjeti Opštinu Danilovgrad i upozna se sa problemima finansiranja, odnosno kofinansiranja i pretfinansiranja ove opštine. Naime, ukazala je na podatak da je radnicima, odnosno službenicima Opštine Danilovgrad isplaćeno samo 50% plata, kako bi se obezbijedila sredstva za finansiranje projekata.

Poslanik Milutin Đukanović, podsjetio je da je EU kroz Ipa projekte u Crnoj Gori, u periodu 2007-2013. godine, planirala da opredijeli sredstva u iznosu od oko 245 mil €, dok je realizovano oko 235 mil € i iskazao stav da, kada se analiziraju državni i budžeti lokalnih samouprava, tih sredstava nema. Poslanika je interesovalo zašto nijesu vršene revizije iskorišćenih sredstava i ocijenio da većina građana, kao ni poslanici, nijesu upoznati sa načinom njihovog trošenja. U odnosu na opredijeljena sredstva, poslanik je podsjetio da su sredstva namjenski opredijeljena i osvrnuo se na korišćenje Ipa sredstava za komponentu I, koja se odnosi na pomoć za u tranziciji i izgradnji institucija, u iznosu od oko 166 mil € što je podrazumijevalo izgradnju efikasnih i racionalnih institucija. Konstatovao je da opredijeljena sredstva nijesu trošena na adekvatan način ni

za predviđenu namjenu, i ukazao da se u Izvještaju o radu Savjeta za finansijsku stabilnost za 2014. godinu navodi da se neodržive javne finansije na lokalnom nivou u Crnoj Gori ogledaju u negativnim indikatorima, to jeste visokoj zaduženosti, trendu rasta neizmirenih obaveza i prekomjerenom broju zaposlenih. Poslanik je iskazao nezadovoljstvo što je fokus rasprave, koja se odnosi na Ipa fondove više usmjeren na pribavljanje novca, a ne i na način na koji se isti troši, kao ni namjenu.

Poslanik Genci Nimanbegu, podršku EU kroz fondove, odnosno projekte, ocijenio je veoma značajnom, naročito kada se uzme u obzir da se kapitalni budžet Crne Gore godinama kreće u okviru od oko 60 mil €, dok je Evropska zajednica kroz pretpristupnu pomoć za Crnu Goru opredijeljivala najmanje 30 mil € na godišnjem nivou. Poslanika Nimanbegua interesovalo je zašto je došlo do drastičnog pada isplaćenih u odnosu na ugovorena sredstva, u komponenti I i II, u periodu 2010 - 2013. godine. S tim u vezi, poslanika je interesovalo da li se radi o izgubljenim projektima odnosno sredstvima, te da li je razlog ovog pada nedostatak kapaciteta za sprovođenje projekata koje su odobreni. Poslanik je iskazao mišljenje da treba jačati kapacitete lokalnih samouprava, pri čemu je bio mišljenja da lokalnim samoupravama ne treba „gledati kroz prste“ ukoliko ne realizuju projekat, uprkos finansijskim problemima sa kojima se nesporno suočavaju i ukazao na iskustvo Opštine Ulcinj koja je, i pored brojnih finansijskih problema, otvorila posebnu kancelariju za realizaciju Ipa projekata, te da je ova kancelarija izabrana za uzornu, 2013. godine. Takođe, iskazao je očekivanje da će u narednom periodu fokus biti na sprovođenju projekata koji u osnovi imaju jačanje ljudskih prava i sloboda.

Poslanik Goran Tuponja, naveo je da nije zadovoljan načinom apsorpcije sredstva iz Ipa fondova. Poslanika Tuponju interesovalo je na koji način funkcioniše sistem odgovornosti u vezi povlačenja navedenih sredstava, odnosno, kako se utvrđuje odgovornost za nedovoljnu iskorišćenost iznosa sredstava u odnosu na iznos koji je predviđen, imajući u vidu da nekorišćenje ovog izvora finansiranja, kako je ocijenio, čini štetu državi. Poslanika je interesovalo, takođe, ko i kako utvrđuje da li su sredstva iskorišćena uspješno.

Poslanica Marija Ćatović, ocijenila je da bi bilo svrsishodnije da se fokus rasprave usmjeri ka osmišljavanju daljih aktivnosti, koje se odnose na povlačenje Ipa sredstava i iskazala stav da EU ne daje sredstva, a da ih pritom i ne kontroliše. Poslanica Ćatović je navela da je Opština Kotor, u periodu dok je ona bila predsjednica Opštine, koristila sredstva prekogranične saradnje, Interreg programe, i kroz navedeno iskoristila oko 1 mil € sredstava, a iz Ipa programa samo oko 182 hilj €. Navela je i da je, kada je preuzela funkciju predsjednice Opštine, u Kotoru oformila kancelariju za međunarodnu saradnju i ukazujući na značaj i potrebu jačanja administrativnih kapaciteta, pozitivno ocijenila uključivanje Zajednice opština i Uprave za kadrove Crne Gore u sprovođenje obuka za zaposlene u lokalnim samoupravama. Poslanica je sugerisala da bi bilo korisno da se odobri procenat zaduženja lokalnih samouprava na iznos nešto viši od 10%, u slučajevima kada treba da se aplicira za neki od Ipa projekata, naročito opštinama sa

sjevera, odnosno opštinama kojima su sredstva možda potrebija u odnosu na opštine južne regije. Poslanicu Čatović interesovalo je zašto se dugo čeka na povraćaj sredstava iz EU fondova, navodeći primjer projekta u Kotoru, za koji je kroz pretfinasiranje izdvojen iznos od oko 182 hilj €. Istakla je da, bez obzira na političku pripadnost rukovodioca lokalne samouprave treba da se domaćinski odnose prema sredstvima sa kojima raspolažu, kao i da na pravi način valorizuju sredstva koja dobiju iz Ipa fondova.

Poslanik Predrag Bulatović, istakao je da je kao član skupštinskog Odbora za evropske integracije bio u prilici da godinama razmatra kvartalne izvještaje koji se odnose na korišćenje pretpristupnih fondova, kao i da je nekoliko puta zatražio dostavljanje detaljnijeg izvještaja, koji nije dobio. Poslanik je bio mišljenja da Informacija o korišćenju sredstava nudi opšte podatke, kao i da nedostaje detaljan uvid na šta su utrošena sredstva od 2007. godine do danas. U odnosu na navedeno, ukazao je da se raspravlja o iskorišćavanju iznosa od oko 270 mil € sredstava u narednom periodu, do 2020. godine, a da i dalje nedostaju informacije kako se dodjeljuju sredstva za projekte, te kakva je sinhronizacija između opština. Poslanik je bio mišljenja da bi svaka država, ukoliko ima priliku da dobije 85% sredstava bespovratne pomoći trebalo da iznađe način da obezbijedi nedostajućih 15%. Poslanika Bulatovića je interesovalo i zašto su probijani rokovi, to jeste, zašto je došlo do kašnjenja u prelasku sa centralizovanog na decentralizovan način upravljanja pretpristupnim fondovima i kolika je šteta po državu zbog toga. Ocijenio je da je saslušanje na navedenu temu od izuzetnog značaja kao prvi od koraka koje treba preduzeti u dobijanju informacija kako se koriste sredstva pretpristupne podrške i iskazao stav da saslušanje neće biti uspješno ako se ne dostavi uvid u podatke o konkretnim projektima. Poslanik Bulatović, s tim u vezi, konstatovao da je potrebno da Vlada dostavi sveobuhvatnu i detaljnu informaciju o načinu korišćenja sredstava pretpristupne pomoći u periodu od 2007. godine do danas.

Poslanik Predrag Sekulić bio je mišljenja da su, iako izvještaj nije sveobuhvatan, parlamentarci u prethodnom periodu da su imali podatke o Ipa programu, kao i da je veliki dio posla do sada uspješno obavljen, imajući u vidu da je pretpristupna podrška bila novina za državni aparat i za lokalne samouprave. Ukazao je da je Crna Gora u fazi pristupanja procentualno među najuspješnijim državama, kada je u pitanju iskorišćenost sredstava, u poređenju sa državama u istom periodu, a koje su skoro postale članice EU. Iskazao je stav da nema mjesta kritici da se u odnosu na korišćenje navedenih sredstava može raditi o intenciji da se izvrši neka vrsta prevare i da je Crna Gora u odnosu sa EU pokazala da je dobar partner, te da kao rezultat navedenog, EU otvara nova poglavlja u pregovorima sa našom državom i opredjeljuje više finansijskih sredstava za pretpristupnu pomoć u narednom periodu. Poslanik je ukazao da je saglasan da treba dalje jačati administrativne kapacitete lokalnih samouprava, ali i kapacitete državne uprave.

Poslanik Koča Pavlović ocijenio je da veliki problem u korišćenju pretpristupne podrške EU predstavlja činjenica da je većina lokalnih samouprava u Crnoj Gori na samoj ivici fiskalne održivosti, odnosno da nemaju kapacitet da participiraju sa oko 15%

sredstava neophodnih za sprovođenje projekta. Takođe, konstatovao je da u lokalnim samoupravama postoji višak od 6 hilj zaposlenih, što na mjesečnom nivou predstavlja izdatak duplo veći u odnosu na sredstva koja Crna Gora može dobiti iz Ipa fondova. Naveo je da je potrebno izaći u susret lokalnim samoupravama i obezbijediti finansijsku pomoć, kako bi se na efikasan način mogla povući sredstva i realizovati projekti, ali da ta sredstva lokalne samouprave ne smiju zloupotrebiti u svrhu partijskog zapošljavanja i isplaćivanja zaostalih zarada.

Nacionalni koordinator za Instrument pretpristupne podrške Crnoj Gori Aleksandar Andrija Pejović, naveo je da u odnosu na komponentu II, od ukupno opredijeljenih sredstava za period 2007, 2008, 2009. i 2010. godinu, do danas ugovoreno preko 87% sredstava, a isplaćeno oko 82%, dok je za period 2011. do 2013. godine ugovoreno 25%, a isplaćeno oko 17% sredstava. Takođe, istakao je da Crna Gora trenutno realizuje Ipa projekte u centralizovanom sistemu u kojem ugovaranje i isplaćivanje obavlja Delegacija EU u Podgorici, kao i da je to jedina institucija koja može na pravi način dati informaciju kako su utrošena sredstva iz Ipa fondova, te da su podaci o kojima se raspravlja na sjednici, podaci koji su preuzeti od ove institucije. Imajući u vidu navedeno, predložio je da Skupština Crne Gore ukoliko posjeduje mehanizme, pozove šefa delegacije EU Mitju Drobniča da ih detaljnije informiše o određenim podacima koji su traženi na sjednici. U odnosu na komponentu V, istakao je da se tokom 2014. godine aktivno radilo na unapređenju procedura i dokumenta u cilju dobijanja nacionalne akreditacije. Takođe, naveo je da je za komponentu V, za period 2012. i 2013. godine bilo predviđeno oko 13 mil € sredstava koja su iskorišćena kroz podršku poljoprivrednim proizvođačima kroz jačanje crnogorske poljoprivrede, kao i identifikovanje poljoprivrednog zemljišta u Crnoj Gori, kako bi se kasnije mogla povući sredstva kroz poljoprivredni fond EU. Kada je u pitanju procentualna iskorišćenost sredstava Ipa I, Pejović je istakao da je ovaj podatak detaljno prikazan na strani 7 Informacije o programima podrške EU za 2014. godinu i naveo da je Crna Gora dosadašnja raspoloživa sredstva iskoristila na najbolji mogući način. Istakao je da je oko 12 mil € potrošeno za pripremu opština za korišćenje sredstava Ipa fondova i ocijenio da postoji loša koordinacija između opština, koja je dovela do suspenzije i rizika od efikasne realizacije projekata. U odnosu na pretfinansiranje Ipa programa, Pejović je istakao da se ovo pitanje dovodi u vezu sa programom transnacionalne saradnje, trilateralne saradnje sa zemljama regiona, kao i Italijom, te da pretfinansiranja nema bez ovih programa. Pejović je naveo da će Skupštini Crne Gore biti dostavljen prvi izvještaj u decentralizovanom sistemu za komponente III i IV, kao i da će tada Vlada Crne Gore biti odgovorna za utrošena sredstva. Bio je mišljenja da Crna Gora treba da pokaže da posjeduje sistem upravljanja finansijskim sredstvima i Revizorsko tijelo koje će vršiti nadzor. Takođe, konstatovao je da se nigdje ne kasni i da nigdje nijesu izgubljena sredstva i da se redovno obavljaju razgovori sa predstavnicima lokalnih samouprava u cilju što bolje iskorišćenosti sredstava Ipa fondova.

Predsjednik Odbora za evropske integracije, Slaven Radunović je ocijenio korisnom ideju da Skupština Crne Gore pronađe način kako bi šef Delegacije EU Mitja Drobnič

saopštio podatke o načinu trošenja sredstava iz Ipa fondova. Ističući da Skupština ne može da kontroliše EU, ali ukoliko su predstavnici Delegacije jedini koji mogu pružiti informacije o načinu trošenja Ipa sredstava u lokalnim samoupravama, Radunović je predložio razmatranje mogućnosti organizovanja sastanka sa šefom Delegacije EU Mitjom Drobničem kako bi razgovarali o navedenoj temi. Imajući u vidu Izvještaj Revizorskog tijela, ocijenio je da će Revizorsko tijelo, kada Crna Gora preuzme odgovornost za korištenje Ipa sredstava, biti izloženo ozbiljnijoj kontroli od strane skupštinskog Odbora.

Glavna revizorka Revizorskog tijela za reviziju fondova EU Mila Barjaktarović podsjetila je da Revizorsko tijelo nije bilo u mogućnosti da vrši reviziju, imajući u vidu da u centralizovanom sistemu upravljanja reviziju Instrumenta pretpristupne podrške vrši Evropski revizorski sud. S tim u vezi, a u odnosu na stav da postoji kašnjenje od gotovo pet godina nakon donošenja Zakona, ukazala je da se revizije mogu vršiti tek kada Evropska komisija prenese ovlašćenja na nacionalne organe, te da je prvi godišnji plan, koji je Revizorsko tijelo bilo u obavezi da sačini, dostavljen Evropskoj komisiji 30. septembra 2014. godine, za komponentu III i komponentu IV.

Generalni sekretar Zajednice opština, Refik Bojadžić je naveo da se u prethodnom periodu mnogo radilo na obukama zaposlenih u lokalnim samoupravama. Bojadžić je istakao i da je oko 16 opština zaključilo ugovore o reprogramu poreskih dugova, a isto toliko opština se suočava sa dugovima prema bankama. Ukazao je da veliki problem pojedinih opština u Crnoj Gori predstavlja višak zaposlenih, što dovodi do nemogućnosti da se obezbijede sredstva za učešće u Ipa projektima. Takođe, istakao je da su u prethodnom periodu donešeni određeni zakoni kojima su ukinuti značajni prihodi lokalnih samouprava.

Generalna direktorica Direktorata za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći Marija Radenović saopštila je da nijesu sve opštine prepoznale značaj Ipa fondova i mogućnosti njihovog korišćenja. Radenović je, takođe, istakla da je u ovakvim situacijama neophodno voditi računa i o blagovremenom izvršavanju obaveza koje opštine imaju prema budžetu države.

Predsjednik Odbora za evropske integracije, Slaven Radunović istakao je značaj obezbijedivanja programa pretfinansiranja kako bi sve opštine dobile razvojnu šansu bez obzira na probleme koji proizilaze iz prethodnog perioda.

Predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, Aleksandar Damjanović ukazao je na mogućnost utvrđivanja ocjena i stavova sa konsultativnog saslušanja dva odbora, koji bi se formalizovali na nekoj od narednih sjednica. Ukazao je da bi bilo dobro da se u kontekstu utvrđivanja istih, koristi i mogućnost data odredbom člana 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore, na osnovu koje radno tijelo u okviru izvršavanja poslova iz svog djelokruga može tražiti od državnog organa podatke i informacije od

značaja za svoj rad i na taj način zatraži dodatne informacije, kako bi poslanici imali uvid u širu sliku o trošenju novca iz Ipa fondova u prethodnom periodu.

* * *

Sjednica je završena u 16.25 časova.

Sastavni dio ovog zapisnika čine stenografske bilješke i audio zapis sa sjednice.

Broj: 00-63-6/15-

Broj: 00-63-7/15-

SARADNICA U SEKRETARIJATU
ODBORA ZA EVROPSKE INTEGRACIJE
Marija Milošević, s.r.

PREDSJEDNICI ODBORA

Slaven Radunović, s.r.

SEKRETARKA SEKRETARIJATA
ODBORA ZA EKONOMIJU, FINANSIJE I BUDŽET
Nađa Vukićević, s.r.

mr Aleksandar Damjanović, s.r.